

**DE MEDICI
SECRETO CIRCA
VITIA MATRIMONII
REDHIBITORIA AD
CONVENTUM...**

Giovanni De Gioannis
Gianquinto

DE MEDICI SECRETO

CIRCA

VITIA MATRIMONII REDIMBITORIA

AD CONTENTUM FLORENTINUM

DISSERTATIO JURIDICA

PER

JORANNEN DE GIOANNIS GRANQUINTO

DE MEDICI SECRETO

CIRCA

VITIA MATRIMONII REDHIBITORIA

AD CONVENTUM FLORENTINUM

DISSERTATIO JURIDICA

PER

JOHANNEM DE GIOANNIS GIANQUINTO

« Sa seule perfection de toutes autres
est qu'elle est simple. Et, sans des
plus belles, des plus utiles et des
plus universelles, n'est elle pas la
plus parfaite, et la plus utile ? »

Paris, chez les Libraires.

PISIS

EX TYPOGRAPHIA DEBISKO

MDCCLXIX

555.36

FRANCISCO PUCCINOTTO

SENIOR ITALIAN SENATORS CHIEF

FOUR THIRTY NINETEEN

FOUR SEVEN NINETEEN NINETEEN

REG. 100

GRAND VETUSSEAU STEPHANUS ET JOSEPHUS DE NINETEEN

JAN

REPUBLICAN CIVIL, NEW CLINICAL,

ET HISTORIC MEDICINE PROFESSOR CANN

IN 1878 NINETEEN FOLIO

POSTHUM

WITH MEDICAL HISTORY PLANNING CHIEF

JOHANNES DE GIOANNIS GIANQUINTO

S. D.

*Dum nocens in lucem edo libellum,
vondem, subterrar, arida punici expoli-
tam, cum tibi jure merito dono atque
desseco, Vir praestantissime, cujus no-
men plus uno mœchil percussit saeculo.
Ausus sum ipse saluberram, gravissi-
mamque quaestionem Medicinæ civilis
hactenus magna animorum cautelione
disceptatam tribus explicare chartis.
Sane omne Aetna gravior mihi susti-
nende visor: neque cuius is ego eram,
qui id mihi adnumerem ut, picta velut*

*in tabula, doctrinas copin. oratione nervis
colligata, depastibus verbis exornata,
latina numerorum concinnitate grade de-
lincere, vel maxime perspecte extrica-
rum arduum alioque plenum forensis
medicinae quaestionem, ad quam vix ex-
tremum digitum intendi, eoque, ut
ajunt, primaribus labris gustari. Et
operam forte lusivam omnem, ac mihi
vel herculeus frustra exantlandus fuisset
labor, si proposita dissertatio cum
legum scientia, prudentiaque juris artifice-*

*simo foret uox distincta, nec pro re
nata tot uideres doctrinae fructus ex tuis
libris cepissent, qui tanto studio domi
forisq; perleguntur, sapientumq; ser-
mone ubique celebrantur, ut nulla tem-
poris diuturnitate obliterari possit ui-
deantur. Quod si tibi mihi placuerit, omni
operae pretium ex dulci Academicæ stis
me tulisse arbitrabor.*

*Incident hoc interin manuscriptum,
praclarissimæ Vir, benevole excipias
salutis rogo tamquam solenne observan-*

tine in te uenit argumentum, et uelut car-
issimum amoris pignus, quod ex ceteri
Romanorum foris tibi dat, dicit, ad-
dicat passim omnium iuriconsultus, et,
ut Catelli ⁽¹⁾ uerbis utar, tanto possimus
omnium iuriconsultus, quanto tu optimus
omnium Medicus forearis. Vale, Amplis-
sime Vir, et scientiae dicari, Italique
nostrae ornatu dū sis superas! ⁽²⁾
Pisum, III Kalendas Novembrii MDCCCLXX.

⁽¹⁾ C. Tacitus *Dialogi* *Historiarum* Germani XXX, 1.

⁽²⁾ *Ibid.* cit. pag.

EPISTOLA

47

CONVENTUM MEDICORUM

CONVENTUM FLORENTINUM
MEDICORUM EX ORBE UNIVVERSO
ANNI MDCCCXCIX
JOHANNES DE GIOANNIS GIANQUINTO
VENERABUNDUS
SALUTAT

Post Galliam Italia nostra jam laeta
excipit ex gentibus universis sapientis-
simum Medicorum conventum! Licet
et mihi gloriari de amplissimo honore
Italicae Gentis decreto! Licet tot prae-
stantissimis viris ex omni terrarum orbe
in hanc principem civitatem convenien-
tibus reverenter dicere salutem! Licet
denum mihi summo opere laetari de in-

signi hac sede hospitali, totoque animo
gratulari splendidissimae Civitati Floren-
tinae, quam equidem dicam novae Italiae
Athenas, bonarum artium, litterarum-
que inventrices et altrices.

At vero eorum amplissimo Conventu,
qui ad potissimos artis salutis humanae
praesidia progressus toto pectore im-
cumbit, an boni Collegae officio inani
salutatione defungar? Oportet profecto
studia in medium invicem afferre mu-
tatione notionum, ac veluti doctrinae
tributum litterariae Reipublicae pendere,
tum dando, accipiendo ex locuplete
pena (atque verbo invidia), scientiarum
progressum fovere atque cingere, sapien-
tiamque inter ac devincire hominum so-
cietatem. Forte me, seu jurisconsultum
hinc pauperinum, sentiam profanum

vulgus Medicorum scholis? Aut equis
ignorat scientias omnes, tum ingenuas
artes, quæ ad humanitatem pertinent,
elegantiori quadam, ut Tullius ait, inter
se contineri? Vos probe nostis tantum
abesse ut Medicina atque Jurisprudentia
quodam veluti divertio dissociantur,
quin imo artissimo inter se nexa de-
vinciantur. Vel ipsos recorderi juberit
Romanos Prudentes, quorum de jure
responsis æternus stabit honor: hi enim
sua de re medicæ forensi sententiam
solemni formula obsequare consueverant,
propter auctoritatem doctrinam Hippo-
cratis. Adeo jure merito asseruisse mihi
semper visus est Tiraquellus, veterum
Galliarum jurisperitorum decus et lumen,
suaque ætatis cognomento Varro: Le-
gem scientia, inquit, atque Medicina

sunt veluti quadam cognatione conjunctae, ut qui jurisperitus est idem quoque sit medicus. Atque hujusce profecto cognationis vel maxime meminisse oportet jurisconsultes nostris hâc temporibus, quibus apud quosdam sapientes viros in dies ingravescere studium videtur de restituenda arti medicæ dignitate, ac vindicanda præ Codicibus legum cultiorum gentium Medicorum jurihs, hætenus fere despectis hominum injuriâ, temperare pens obsolete inveterata barbarie.

Hæc mecum ipso animo reputabam quum manum admoverem ad conscribendum tractatum *De Secreto Medico*, quem duobus abhinc annis mihi ad Conventum Medicorum Parisiensem, quem hisce verbis in epistola nuncupa-

patiens profatur: „ Docteur en droit d'une Faculté Italienne, j'aime à pouvoir saluer réunis les représentants de toutes les Universités du Monde. Le spectacle imposant, auquel une Nation que j'aime et que j'admire, a convié l'Industrie et la Science, m'a ému et tenté. C'est une révolution pacifique, qui s'opère au profit de la solidarité des Peuples; c'est la fête du progrès général, c'est celle de l'humanité! J'ai voulu lui apporter mon tribut et j'ai demandé à Cujas le droit de serrer la main à Esculape „. *Hocce animi mei sensus ante symposium Vestrum vel hodie libentissime testor; veniamque a summo Cujasio iterum peto liceat mihi Esculapii dexteræ meam jungeræ dextram.*

Interea excipite, quaeso, pro munusculo dissertationem istam, quam horis subsecivis, inter tot alia juris studia, ferique negotia carptim curavi; hasque pagellas Vos aequi bonique facite tanquam solenne obsequentis animi testimonium. Salebrosam planeque arduam questionem expendere aggredior, quae jam inter hodiernas Medicinae forensis disputationes celebris est, *De Medici Secreto circa vitia matricis vel reprobatoria*. Malui de hoc singulari argumento disceptare, quam universum evolvere tractatum de medicinae professionis Secreto, de quo eum longo latoque scripserim in libro, quem ad Conventum Parisiensem misi, si illum, resumpto calamo, recepissem solum agere visus essem, vel, ut ajunt, Pellam recoquere. Cacterum parcite,

jam quæso, Clarissimi Viri, parcho Italico scriptori qui latina lingua libellum hunc exaravit; arguta quidem et perpolita gallicorum lingua valde delector, sed affectui fere domesticæ concedite, si dum matris meæ lingua, programmatæ lego, uti non licuit, aviæ lingua conscripserim.

Aique interim dum auspiciis munusculum hoc Vobis dedico ac votati sacramenta devoves, solemnibus toto pectore nuncupo vota, ut Deus Vos diu aspiat ad scientiæ incrementum, ad progressum studiorum, ad humanitatis solatium. Valeto.

Strictiana Pisis die 15 septembris 1869

Juris Doctor

JOHANNES DE GIOANNIS GIACQUINTO

*in Pisis Alumnus juris publicæ administrationis
Præceptor Ordinarius*

DE MEDICI SECRETO

CIRCA VIOLA MATRIMONII REDHIBITORIA

DISSERTATIO

Celeberrima agitur questio apud hodiernas Medicorum scholas, et praecipue in Gallia, an Medicus teneatur servare secretum circa viola matrimonii collibitoria, quibus afficitur ejus client, quî nuptias intro intendit. Magnis etiam antîcis controversiis haec disceptatur inter juroconsultos in commentariis ad art. 587 Codicis poenalis Ital., quo sub poena carceris aliisque interdictionibus medicis, chirurgis, pharmacopolis, etc. vôtum est revelare secreta, quae ipsis commissa sunt ratione ministerii et officii, quod exercent. Quareâ curamus, ut adjuti, digito questionem hanc attingamus in nostro tractatu *De Medico Secreto*, seu alterum non inolegatum.

tractationis partem, nihil tamen minus operae pretium esse ducimus eam ampliori cultu hanc pertractare et evolvere: quippe quae magis intersit non modo ad honorem artis medicae, verum etiam ad hanc reipublicam, prosperamque civilem societatem.

Constanti rerum experientia comperta sunt tristissima mala, quae oriuntur ex neptis inter eos contracta, qui afficiuntur vitia, morbove praesertim leonitis, vel, ut quae, haemorrhoidis, veluti sunt *epilepsia*, aut morbus convulsivus vel ventriculi, ventris alienatio, *aspirina*, *dox gallica*, *tubercula*, aliaque id genus. Gravissima profecto damna promanant ex his conjugio, vel respectu conjugio, aut prole inde nascentes. Illic facile intelligitur magni momenti ratio, quae sponso, conjugioque, vel maxime eorum parentes impellit ad detegenda illa vitia; et vel potissimum argui sapientia universae societatis iubet, ne populi multitudo tot miseris hominibus aequetur, qui non tam ad vitae curas adqueam, quam a curis ad sepulcrum praecipites ruere videntur. Non si haec oculus daret, diceret Filargorius noster, d'impedire le stragi di un veleno distruttore della fecondità, della virilità, della vita, di un veleno, che, dopo essere stato spesso la pena del delitto, diviene anche la rovina del-

Fincoenza; di un veleno finalmente, che non risparmiando la posterità istessa di colui, che lo ha inteso nel suo sangue, fa nascere una razza degenerata, imbastardita, atterrita, priva di virilità sovente, monumento della depravazione o della disgrazia d' uno de' suoi autori!

Ad tal mala penitus removenda, moris est, plangere ac tutiori via, ad medici familiari consilia confugere. Tunc una ars professor in maxima discrimine adducitur: ipse tunc ferto trepidans titubare potest inter severitatem officii secreti medicine professionalis, et sanctitatem officii socialis et vel maxime christiani, depellendi periculum ab homine, et a futura progenie miseriam. Saepe tunc contingit sollemnem medico fieri sponcionem secreti inviolabiliter servandi: ad vero tristissima rerum experientia nota notum est sponcionem illam scribam perfidiosis violari, nec raro ipsorum sponsonum cogitationes contra interpositam fidem secreta pervolgare. Exinde Medici fortunas valde ango, gravissimamque discrimen, si ab secreti revelatione matrimonium fuerit impeditum, propter tacitas occultasque inimicitias, quas max in acerrimum odium adversas Medicum inducuntur alioquendi tempus observantes. Sui erit

memorasse cum heryalis miseratione illustris
Dolpachi eundem (!) ! Verum omnivvero non ex
hoc capite tot physicorum malorum medici con-
sequendum nobis propositum est expendere et
dirimere controversiam; bene quidem ope judi-
cii, ut loqui amant, a priori, videlicet ex summis
altissimisque subjectis materis principalis petiti,
ad juris normamque philosophiam convergendo
quatenus ex natura Medicinæ professionis accom-
modatur, cum interim boni vel mali subsequen-
tis investigatione seposita.

In disputatione itaque positum est an Medicus
possit, solvis et integris suae professionis offi-
ciis, perdere sponsa, corrumpere cognatis vitiis

[!] Hinc brevitas caeteris super mirabilem est in Galla. Dol-
pachi, electoratus medicum professorem in studio Mycha Puerbach
(Münster) esse novit quatenus causam offi charitatem, cum
illis quatenus amissionem cum propter electionem peram peti
continuum mercedis. Inter quosque negativum revocatur juris.
Ea adhibere, capitis repelli causam, ad charitatem bene pecti in
audet et spectandum Dolpachi, in quo omnia substat quidem
remissio de acceptatione causam. Inductio in offi in via per-
petram deinde quatenus indolentia ipse Dolpachi acceptum causam, cum
ille ipse Dolpachi indolentia, qui videtur rem repelli per hanc
perpetram, aliam hanc in repelli causam, quod hanc illis factis inter-
rictis ex ipse peti in in substat hanc illis causam et
illis tot causis petere. T. Journal de médecine militaire et
pharmaceutique, Paris, 17 décembre 1822 n.º 12

alique morbos, quibus sponte aliter laborat, quoque ipse agnovit esse cuticularia aut familiæ Medicus. Quæ dispositio hanc certam habet ut sciatur quem transiitum modum tenere Medicus debeat consultas de clientis salute occasione cupiarum, vel, ut ajunt, de vitæ matrimonii redhibitis.

Quæstio hoc pacto posita non est profecto nova aut inaudita. Nec sane antiquiori Medicinæ forensis ævo ignota fuit. Existere compertimus Paulum Zacchiam, immortalis nostram juridicæ Medicinæ conditorem, hanc ipsam prospectum quæstionem. Sed dubitari hic potest, inquit, an si Medicus requiratur in aliquibus casibus ad detegendam veritatem, quæ colata in præjudiciam requirunt, aut alterius personæ redandæ, teneatur contra hoc jurandum (de secreto) facere . . . Dabo autem in hac re exemplum. Vir sit, qui uxorem ducere velit, a Medico, qui scilicet, quæ in uxorem petit, scietur, enquiret, an morbo aliquo et præcipue contagioso laborat; postulat item alter in religionem aliquam recipi, et superior Medicum consulit, an hic tali morbo laborat, qui ingressum religionis illi impedire possit, et sic in cæteria, in quibus omnibus casibus Medicus aut secreta sibi commissa detegere, aut

cedere cum alterius prejudicio cogitur (*). Aut vero Romanus Archidiaconus questionem insolutam in medio reliquit se se referens ad Consistorium senicellum. Sed *Anglicae questionis solutio non ad nos, sed ad Consistorium pertinet*. Sane ingenti nostri terribilissima scelerum; sed plane intelligere nullo pacto possumus quae jure, quae ratione id Summus Vir ediderit: neque enim justam patiamur oportere jurconsultos, atque medicos forenses a Consistorium scholis solutionem excipere questionis, quae non minus poenalis jurisprudentiae interest quam Medicinae legali, quippe quae ad alterum respiciat ex sacerdotibus artis medicae officiis. Admodum tunc temporis alie erat valdebus delicta salutaris opinio, vel potissimum in Romana Curia, ut quaecunque questio ad matrimonium quoque modo referretur, canonum ecclesiasticorum imperio subjaceretur!

Comptum quoque est eandem questionem propositam fuisse atque solutam, inter alios veteris scholae vel medicae scriptores, a Johanne Bebero, iuvante decimoctavo saeculo, clare admodum professore in studiorum Universitate

(*) *Quaestiones Medico-legales*, tom. I, lib. VI, tit. I, Quest. III, n.º 8.

Lipsienſi. Causas omnes, ipſe ſcripſit, ac regulas ſilentii medici moderandi ac declinandi vix recensere datur; diſquireret et determinaret eodem cogitaret conſcientiae ac praefectiae diſtinctam, ſi per hanc morbi ſecreti non in publicum divulgentur, non curam adſolendi, ſed his tantum, quorum intereſt, ſufficit magiſtratuſ, aut qui ſub proximorum cohabitatiſſime a contagio minus tutus, aut cum inhabili, impotente, demento, epileptico matrimonium tentaret, manifeſtatur: et quidem privatis ſub ſigillo domus ſilentii naturali, neque vitium abſconditum ſemper exacte et ſpecialiter, ſed ſub generalioribus et plus minus ambiguis aliquando terminis, ſeu ſuſpicionis tantum rationem aliquam innuendo. Quorum etiam ſpectat, ut ſubjectum morboſum poſtus, v. g. impotens, hoc gailica affectum, dehortentur a conjugio adeundo non alterum non ſanum; ſicque indirecta demum ex eo metiendum avertantur, charitatem vero Chriſtianorum ſtripſe praetermittit (*).

Noſtris hinc temporibus, praeteritum apud

(*) Joſephus Boer, Frſi Lips. De officiis Medicorum duplex, (ſunt et Boerhaave, Lugdun 1700 lib. 4, cap. 33, §. 1. Joſephus De Choroſi mal. mentis, lib. 1, cap. 38) Boerhaave, De morbis, cap. 8, §. 1. 1. 1. Boerhaave, Element. Med. VI, 2.

Gallos, ex quæsto fuit in disceptationem dudum remota, magnoque ingenio nullaque doctrina decum. Sapiētissima Parisiensis Medica Societas (*Société Médicale*) usque ab anno 1802 hujusmodi problematis studio maxima cura incubuit; atque in vulgus edita vidimus doctissimas Relationes Illustrum Medicorum ad peculiāres Societates regionum Parisiensium, quibus contrarias in partes lris direpta sūt.

Perillustria Medicus Sabaudiensis, B. L. Caffo, doctus aliquis Clinicus apud Hospitalem Parisiensem (*Hôtel-Dieu*), sua insigni Relatione ad Medicam activam illius urbis regionis Societatem in conventu 1 diei decembris 1802 absolutum secreti oblitum strenue propagavit. Ipse valens ad Societatem destruendam proposuit oportere famulū Medicum omnino secretum tenere, nec cum ullo modo stulti pandere potes circa sui clientis salutem occasione matrimonii. Tribus nam argumentis principis suam sententiam suffulcit: I. solemnī Hippocratis juramento, quod usque adhuc in studio Montis Praesulii præstatur dum quis doctrinæ insignibus ornatur: II. merito atque sententiā art. 378 Cod. Pœn., quæ sancita est secreti medici obligatio, admodum necessaria ad societatis conservationem, ad artem salutaris doctæ, ad honorem suo-

diagnostico Medicoe. professione; III. denique thesim firmavit eo quod alia media suppetant, quibus impedirendi matrimonia suis absque violatione secreti consequi possit. Inter haec media duo ipse recensuit. Primum in eo positum quod medicus debeat suam ipse clientem adhaerere vitae relictatorio laborantem, cum de peculiaribus sui status adjunctis edocere, accuratissime monere de periculo suo prospectu edito, ipsamque denique dehortari a superflua incedia, quae inefficaciter conjugem redderent, futuramque progetem. Alterum, quod in promptu esset, Causae consilio, remedium, in eo positum foret ut ad Medicorum consultationem provocaretur, a qua cubicularis medicus excluderetur: extrinsecus Medici in consilium vocati laetenter plenas edicere veritatem: ipsinet eodem fere numero fungerentur, quod medicis incumbit tanquam expertis (*periti*) ad Tribunal accitis, vel medicis apud Comitatus seu Societates secretitatum (*Società d' assicurazioni*) de hominis vita qui varias designant classes plus minusve longae vitae, quibus locari debeant novi cautionis stipulantes, (*nuovi assicurati*) eodem quoque monere, quod jure impostum est Medicis militibus vel civilibus Comitatibus requisitis, qui interrogant, et diligentissime scribuntur

et milites erantque collectas, quas idones
vel inhabiles ad militiam singularem declarant,
reddita consili ratione ad medicos referent
declamans (7).

(7) Mais il faut savoir aussi, dans cette, que cette légation
supplémentaire et souvent doctorale étendue personnellement « sur la
conscience à exercer par les médecins communs sur la moralité de leur
à l'exercice d'un mariage. — Rapport fait à la Société Médicale
de l'École nationale de Paris par M. Caffé, à la séance tenue
à l'Assemblée (séance du 1 décembre 1883) — Extrait colligé.
Nous n'avons cherché de nous faire un rapport sur la moralité à
exercer par les médecins communs sur la moralité d'un mariage à l'ex-
ercice d'un mariage. Je m'occupe avec d'autant plus d'intérêt
personnellement de cette genre médical, que l'y suis, pour ainsi dire,
préparé, puisque dès lors avec les trois autres, et cette morale
même, et apparemment de la conscience et générale moralité de son
médical, un rapport qui « le plus grande moralité sur la question
médicallement possible. Il s'agit d'un cas de dévotion médicale
de la conscience des médecins vis-à-vis des compagnons d'exercice
sur la vie et de la manière dont ces derniers se comportent à
l'égard des malades. La moralité de ces compagnons d'exercice
en, qui doit devenir la règle, grâce à ces quelques remarques,
marchande par notre voie, disparaît complètement. Le médecin
est entraîné devant la loi, que le patient et le mal à l'égard
de toutes les relations médicales entre les médecins. Cependant,
les fonctions d'exercice elles-mêmes ne sont point liées dans
leurs intérêts, elles agissent sur les médecins libéraux par la morale
éthique, et dirigées par la Compagnie; la société médicale, et
plus il est leur, lorsque, par ces ces complications, nous à se
présenter à son compte au de son compte médical.

Il s'agit bien de la question qui nous est soumise est limitée à un
certain aspect : « Quelle moralité doit avoir le médecin communal à
l'exercice d'un mariage d'un de ses clients? » La Société médicale

Ilex nobilissimum officium exaltamus. Certe
fieri medicis utplurimum, quod voti compotes
resolat familias de sua sollicitate sollicitas, uno-
rumque heredum sanitas, bonaque valetudine;

de 1er arrondissement, par l'exposé de ses vœux importants. l'ho-
norable docteur Puyg a pris ses honorables collègues, elle a défilé,
d'abord et quelle bien venue dans ce concubinage, elle
vient nous demander de le partager avec elle et d'espérer ainsi,
dans un certain intérêt professionnel de face de votre jugement
sollicité: elle a généralement raison. Ordonnez la forme. — Les
vœux médicaux, les médicaux, comme les médicaux, sont toujours
rapportés quand ils appartiennent à la forme qui les subsume: c'est-à-dire
qui les tient par là, la solution de principes fondés en droit
et en morale, est dans l'ordre la solution formelle du vœu
médical, dans la structure est toujours résolu. — La forme,
comme elle est médicale, les vœux médicaux de nos hono-
rables collègues, qui s'expriment d'abord par, la forme des vœux
par relativement de symboles ou de pensées, l'âge est, d'abord
elle est médicale: elle est pour constituer la forme médicale,
etc, etc. La forme des relations de famille, qui ne se constan-
tent pas, qui s'expriment selon: jusqu'à l'homme et d'importance ou
médical ou l'ordre de moral, est, dans la plupart des cas, par,
des symptômes ou symptômes de mariage médical toujours. Quel-
qufois, plusieurs autres vœux de la médecine, les vœux peuvent
se constituer et s'exprimer, la question de forme d'abord n'est pas
la seule question de la médecine. Tous ces vœux et les
d'abord que je ne puis pas vous vous formuler dans, vous d'un
docteur par, que la question d'abord est médicale et morale par
constitution, et que la médecine ou l'apport médical qui en résulte
est, sont constitués dans un mariage toujours selon la médecine.
On n'est même pas, lorsque tout est par ainsi d'un médecin, que
par les vœux d'abord de médecine, de l'âge médical de la
médecine, que des vœux médicaux et médicaux et médicaux médicaux en

et ordines Clinicos illi pollicetur fore ut ingens
sacrorum, spiritalium, strumorum, epilep-
ticorum, aliorumque infirmorum numerus mi-
nuatur, quibus in Gallia exstant families adeo

multae ut qu'il passe un mois et qu'il visite les deux mil-
lions de la famille d'un des empereurs. Sans autres lois, sans
expériences de chaque jour, sans être le scientifique démo-
cratique, sans être naturellement sensible à cette presque
indivisibilité des deux empereurs, ce qui est évidemment le cas
de familles sont sensibles. . . On croit de cette l'expérience et
la grande d'une révolution dans l'empire, sans autre demande
un médecin sans le sens de savoir que l'on lui donne toujours
l'indivisibilité sans s'oublier pour que cette promesse de savoir s'est
qu'en quelque manière que nous sommes plus tard les parents, les
époux, les enfants, les autres, tout que le médecin était très connu
pour un temps. Mais si par hasard les révolutionnaires de-
venaient un obstacle et que la loi fut prouvée, une indivisibilité com-
pense par celle d'un autre, qui se trouvait par de l'Empire et de
la République . . . Sans que le médecin est à contrôler de pareilles
indivisibilités, il doit se souvenir de certains d'Hippocrate qui se
passe sans à la Faculté de Montpellier en expliquant le grade de
docteur : « Mais dans l'intérieur des familles, je puis que mes
jours de travail pour ce que j'y passe et que les autres dans les
sacres qui se trouvent dans . . . Il est évident le certain d'Hip-
pocrate, des autres parents, il leur est regardé l'un, l'un du Code
Napoléon, ainsi que : « Les médecins, chirurgiens, et autres scribes
de santé, ainsi que les pharmaciens, les autres hommes et autres
autres personnes disposées par état, ou par profession, des secrets,
qu'ils sont secrets, qui, dans la loi, ils les ont les secrets à se passer
d'indivisibilité, ainsi que les secrets, ainsi que l'on en em-
pêche d'un autre à des mots et d'une sentence de 180 de 4 180 —
Le mouvement de la parenté nous est de la même que le médecin,
qui nous sont l'obligation d'être de savoir, par conséquent cette sibi-

et in quibusdam Provinciis tres conscriptorum militum partes similiter oportet ut unus valde reperiantur: quas omnes calamitates ex tot illorum infernarum neptis proficere tam notum est quam eund notissimum.

peux le déchaîner dans un instant, plutôt et que la violence de
quel homme la société latine gaspille, elle s'efface à des perfor-
mances, sur lesquelles cette société s'appuie, la confiance qui-à-à les
mémoires; ainsi jugé par la Cour de Montpellier, le 23 septembre
1827, et par celle de Grenoble, le 22 août 1828. L'incertitude se
trouve que la société ne puisse tenir tout le poids de l'action
correctionnelle, par exemple des preuves, qu'il y a eu une intention
crimelle, mais elle n'échappera pas toujours à l'action civile
desquels par le droit, par la partie lésée dans ses intérêts, dans
ses espérances, dans l'élévation des questions d'indemnité et de dommages
sur la partie de malice, qui sera prouvée, conformément aux
articles 1382 et 1383 du Code Napoléon, qui constitueront la réparation
du dommage causé, même par imprudence ou par négligence.
Lorsque vous étiez, sous la grande responsabilité de sa famille et
surtout, vous vous priez de dire ce que vous savez sur une pré-
diction, et ce que vous pensez de sa malice actuelle ou dans l'avenir,
et ce que vous pensez de sa culpabilité, vous êtes intervenus
qu'il ne vous intéresse pas une telle détermination, d'un intérêt quel-
conque, soit dans un intérêt matériel, et même dans un, comme un
doux et sûr, dans qu'il vous semble, vous ne savez, vous n'appren-
dez rien qui puisse lui porter préjudice et même une espérance
d'un tout simplement une dissimulation qu'il voit de vous, il ne
vous pardonnera jamais une vérité effrayante, venant à des fois
un intérêt matériel ou matériel. Vous n'avez rien, dans au-
cun cas, à accepter un jugement de votre nature. Vous devez
vous enlever dans un système absolu, soit pour produire la
vérité, soit pour laisser supposer l'incertitude de votre choix.
Votre silence, votre refus de répondre ou non point d'intérêt ou
différent de votre choix, comme en la vérité, comme en la vérité

Christinus doctor Plogey in eandem Causa
sententiam irrita in relatione admodum erudita ad
Medicam Societatem auctore regionis Parisiensis.
Horum porro medicorum propositas sententias

à tous les faits matériels, quand vous pourrez dire que tous nos
sentimens se résument ainsi et que nous vivons près à cet égard en
comparaison réfléchi et d'homme, et c'est là ce que l'on appelle
l'âme de ce rapport que nous n'avons déposé. — Ces sentimens,
tantôt reçus tantôt participés, ne sont pas seulement dis-
crets, mais elles sont toujours à leur personnel senti, et
certaines pour le temps de l'homme, temps qui sentent sa dignité et
son champ. On ne pourrait même élever, dans tous ces cas,
les offrir des hommes, et il ne pourrait être plus les sentimens,
par contre, le sentiment qui sentent et depuis l'acte de mariage
passés sur la loi, relevant nos règlements, ne doit être et ne
doit proportionnel d'extension. Je ne parle pas de l'aspect ma-
tériel, M. de Fay et compagnie qui proposent d'élever un
à coup de main en rapport, mais élever, sans préjudice
d'une plus connue et règle d'homme. Je n'aurais rien, une
dame sentent s'est uniquement l'histoire répétée, indéfini-
tivement d'un très grand nombre de mariages qui se contractent en
France. N'êtes pas sentent cependant que la loi de mariage sent
sent et une senti à l'école d'un mariage, jamais, en con-
science, il ne sentent une plus important et plus rationnellement
indépendance pour le bien-être des individus, pour la sécurité des
familles, et pour la conservation des sentimens. En effet, la loi de
mariage, une senti une d'élever une senti sur les circonstances
particulières à ce senti, c'est la senti au service d'homme, capable
de pouvoir servir des sentimens sentent, et représentant un jeu
de l'homme, le plus de tous des sentimens sentent à l'acte sentent
pour sentent les deux sentimens sentent y sentent quelques-uns sent
sent sent de l'homme. — Sent sent une senti et senti senti
à coup de main sentent, celle qui doit senti les sentent et les

sineas conditor, collacrymatus clivibus Hospitibus
Montis Pessulani, super fatis defunctus magis
sine scientiæ et humanitatis detrimento, Caffè

point de vue, et je me place, tout aussi étalonné que l'année en
rapas, dans un rang, que tout est méconnaissable des relations.
Mon idée de la science, les mathématiques, les mathématiques, etc., me paraissent
ensemble et guère par un régime réglementaire et approprié, de même
même un peu plus à l'État, mais le jour du retour, de préférence
la science humaine que les plus réelles, et leur part, parvenue
même de science et même de philosophie tel à la science, cette
épisode sans aucun doute, paraitre étrange, mais qu'on y colle-
ctionne, et même compte de ses mêmes, collectionne, de même repa-
rations collectionne même la science, de la science, dont aujourd'hui
les tentatives d'acquiescement toujours à distance, et demandant à l'uni-
versité la plus grande somme de confiance. Collectionne. On me
vraiment de même que celle des autres dans l'ordre des sciences, —
que faut-il aujourd'hui? d'ailleurs la science des sciences, des
mathématiques, des sciences, des mathématiques, des sciences, des
mathématiques, etc., dans les sciences repa-
rations en France, et pour
avoir un homme valide, dans certains départements, il faut effor-
mer même les deux tiers des sciences, et même que même
collectionne de l'année et même approprié dans l'ordre des sciences,
en vue de la progression — Maintenant je parle, mes chers collé-
gues, d'après des notes pour évaluer votre jugement et obtenir,
je l'espère, votre assentiment sur cette évaluation très-explicite, qui
est obtenue par tout le corps mathématique, et que vous transmettez
aux autres sciences de médecine. Cette évaluation appropriée, une
dette obtenue à votre façon de collectionne, à savoir d'ailleurs que la
science des sciences, tout après de renseignements sur la santé
d'un élève à l'Université d'un collège, etc. Mon idée des relations
progressives, et la collectionne même, plusieurs Collectionne même
de la collectionne, même collectionne, même collectionne même. Voir
Journal de médecine même, pour et plus, 3, 2, 3, 18 de
les 1847

et Pögey systemata moribus aggressus est refellere in conventu Societatis Medico-physiologicae Bictrensis (*Bictrea*) (*). Ia quippe asseruit, si conjugium propositum alteri ex contrahentibus aequam medico videatur, et propter effectus graviter exitiosam, si morbi hæreditarii vis genus in pejus rure minister, oportere ardua salutaria magistrum, de famulas atque ac societas bono jure merito sollicitum, omnes curare ut conjugium illud, et consequens mala impediantur. Eandem Medici in primis debent circumspicere, sed fidenti atque sincero consilio clientem admonere, tam ejus cognatos et affines, deinde, spreto consilio, sedem patetere debet immotam animi sui deliberationem delegandi viam reddititiam alteri sponsæ, ejusve conjunctis ipsam consentibus, vel ad matrimonium proferendum, aut spondonem penitus dirimendam (**).

(*) Doctor Gaudius Facilis hoc verbum in loco citati in libro *Stata Medici* citato, a.° june 1843, quod typis conseruatur. *Stata* quidem hoc. Edictum medico impio quoniam citatille Facilis verbum medici circa rita matrimonii reddititiam. Hoc Facilis dicentiam citati hoc de vero citati deus ad regnum non videtur.

(**) Utinam de facti iustitiam primogeni de Facili de facili et de citati non more mori de la citati, dehi mori de facti mori et non parati per regnum non dehi mori et

rum et characterum sustinere. Prius docet secreti medici officium integrum et absolutum esse, nullaque fasces ecclesiarum, tunc coram potestate judiciaria, vel politica, cum in conspectu societatis, tum quoque privata occasione nequitiarum, seu sponsorum, conjuncturarum ratione. Maleficia, crimina, obditi mores, vitia matrimonii redhibitoria, quidquid uno verbo medicus detegit vel agnoscit eam artem exorcizans, utique ministerii fideles, medici secreti sanctitate tegere oportet, quoddam veluti sacrum depositum, nullo unquam tempore, locum violandum. At contra alterum Pinelli systema Medicum secretum non absolutum, sed relativum agnoscit, prudenti clinici arbitrio commissum, variisque rerum adjunctis accommodatum, destitutum tale ut si domum cum publica utilitate illud pugnare contingat, publicae rei vires subvertere debent. Ita sane descripta utriusque scholae velut physiognomias quondam, prorsum est intelligere Pinelli doctrinam ad veterum medicinarum legum systema pertinere a Zacchia, Boerio, aliisque aspicitur; ex adverso Caffè sententiam recentioris aevi scientiae accipio esse ferendam, adeo ut, dum Pinellus ad praeteritum refert notitiam, et plus sacculi spatio regressitur, Caffè e contra cum progrediente nostri temporis

doctrina pari passu procedat, et vel magis magisque accedat ad formam medicae professionis rationalem, veluti typum, exprimendam.

Inter haec Pinelli et Caffè scholas non nullam aciepias haerentis hinc postremas calculum nostrum adijcere; nec nos in aliam discedere sententiam posset juris philosophia, qua nostrum systema de secreto medico adstruimus in perampla tractata, quon ad Conventum Parisiensem nostras quatuordecim doctrina divisi Caffè, et nostra fert opinio, nil aliud sit nisi specialia axiomatum generalium hac de re explicatio, exacta principiorum universalium ad hypothesein applicatio logica, uno verbo alterum ex nostris praemissis dialecticam conectorum. Sed prius operae profum ducimus duas quaestiones sejungere, quae prima fronte a nominalis confundi possent, quaeque tamen ad diversas juris causas referuntur. Primam itaque in disputacionem veni, an medicus tabularis, qui consultus ab alio sponte, ejusque cognitis de sui clientis valetudine, occultum relogit morbum, quo is laborat, incidat in personam amissionem art. 587 Cod. pen. Ital., vel 378 Cod. Napol.? Altera delincoeps quaestio est, an medicus, qui forte in hypothesei eam sanctionem effugiat, violat talem medicae professionis officium, et in consecratum

consultat! Prior juris positivi scripti questio est, et pertinet ad fore casusque disceptationes. Altera est questio juris rationalis, morumque civilium, qua officiorum philosophia in disputationem adducitur.

Quod ad priorum controversiam attinet, consensum hancquaque fore difficilem ejus solutionem, si explorata juris principia matricem tenemus, quas vim et potestatem constituent art. 587 Cod. poen. Quis enimvero talis est, quare infans, vel, ut Romani nostri ajebant, quis infans, aut quidem consultum est medico, qui sponse vel ejus cognatis aliteris sponsi secretum mortui, ritum matrimonii redhibitorium perdidit? Prefecto non eo medicus movetur animo ut velit nocere, injuria afficere clientem, ejusque existimationem laedere; ipse duxerat id propositum habet ut hominem, familiam, futuram progeniem, universam denique societatem a tanto matrimonii exitu tueretur incolumem. Hoc uno argumento irrictissime probatur illam Codicis sanctionem huc referri vel accomodari nullo modo posse. Quippe extra canonem dubitationis aliam positum est iam propter scriptorum doctrinam, cum ob rerum judicialium auctoritatem, doctum, seu instructionem nocendi consilio necessarium esse ad constituendam co-

secretum delicti, quasi *secreti revelatio* appellatur, quodque sanctione d. art. 587 obnoxietur. Insuperflua cunctis ratio non est profecto posita in materia simplici voluntaria revelatione secreti. Si uero Rautmann inter Galliae doctores excipias, omnium jurisconsultorum unanimiti calculo isthuc sententia probata est (1). Secreti revelatio in conspectu Codicis poenalis, cui notata, est diffamatoria, injuriarumque punas. Porro atque affectu injuriandi non condignatur injuria. Ulpiani sententia in vulgofissimum abiit axioma: *Injuria ex affectu facientis consistit*, l. 3, § 1, ff. *De Injur. et fam. lictis*. Sublata nocendi intentione, secreti revelatio nil minus rei parum potuit, ut ajunt, materiale factum: hoc digne affirmari poterit, erit tamen vacuum semper et autem illo morali-politico charactero, ob quem legislator facto delicti notam impressit, sanctique poenam. Iddem isthuc Codex, exemplo Napoleonica ut fieri semper contingit, subijcens art. 587 circa revelationem secreti titulo *Delitto diffamatorio, dei fidei falsi e delle injurie*, hujus rei luculentam praebuit demonstrationem. *Rubrica nec titulus, utamur*

(1) Rautmann, *Traité de droit pénal*, §. 587

Toleratis juramentum, Cyprianus dicebat, clementer est subacturusque leges (*).

Nec meliori sensu cunctis injuncta legis vna atque sententia intelligemus quam ab ejus-omnes motusque consuetudo. Enimvero dum in Gallia apud Imperii Consilium art. 378 Cod. pen. (art. 387 Cod. Ital.) discutiebatur, illustres Legislatorum Consilii Oratores, Favre agebat ut *L'Empire des motifs du Code* : « Cette disposition est nouvelle dans nos lois : Il serait à désirer que la défiance la rendit inutile, mais combien ne voit-on pas de personnes dépositaires de secrets dits à leur Roi, sacrifier leur devoir à leur curiosité, se jouer des sujets les plus graves, alimenter la malignité par des révélations indiscrètes, des anecdotes scandaleuses, et dévorer ainsi la honte sur les individus, en portant la déshonneur dans les familles ! » (*). Il ne s'agit non qu'aucun secret révélation à médium factus lego pariri, sed cas duntaxat que dolo committuntur, videlicet nemo secundi, ingratum, infamia apud vulgus notandi claudere;

(*) Quatenus, Observationes de XIV, cap. 2551-56, de rebus de deo legi a rebus. Notum de Quatuor, de l'interprétation des lois, pag. 174, Observationes, de rebus Paul. 3. 16.

(*) Louch, des Éphémères etc., tom. 27, pag. 464.

quae sane doctrina confirmata fuit sententiâ
Supremae Cortis Moderatricis apud Gallos diei
23 Julii 1806 (1), et fere unanimiti Juriconsulta-
rum suffragio vel in scholis recepta (2).

Ex hisce doctrinis et jurisprudentiae firmisti-
mâ principis recta fuit propositio disputationis
dilectio. Sanctione art. 587 Cod. pen. non
pariter nâ secreti revelatio dolosa, a medico
facta animo nocendi et infamiae notandi. Jam
efficiens, qui vitium matrimonii reabilitatorium
potestatis his quorum interest, nullo movetur
animo nocendi, sed juvandi. Is ergo procius
non committit in Codicem potulens, nullaque
poena mulctari potest. Sane non diffitemur illam
Codicis sanctionem officio secreti medicae pro-
fessionis, tanquam fraudem, subiti, illaque
esse expressam legislatoris mentem. Verum vel
qui a limite juris criminalis scientiam subste-
runt, jam perspecto novum artificie logicae
interpretationis non posse evadere delicta. Recte
Franciscus Buxtona, immortalis Ille Angliae
Cancellarius, in suis aphorismis scriptum reli-

(1) *Supr.* XXX, 1 559.

(2) *Guarantier-Hélie, Histoire de notre juris.* N 1000. *Blasius*
Esprit v. révélation de secrets Cf. *notre* *Précis des* *Secrets*
Médecins et Chirurges §§. 60, 70, 71, 282, 283, 468-67, 501, 502.

quâ, *Darius est torquere leges ad hoc ut torquantur homines. Non placeat igitur extendi leges penales ad delicta nova* (*). hoc valde illud mihi displicet (perbelle mihi fecit Dupin^{us}, Gallus Papinianus aliter); est enim illogice, et ita discras, lapsus! (**).

Denique expressa Codicis sanctione factam ipsam revelationis secreti medici delicti formam haud videtur, quocumque in re, quavis ratione omni exceptione absoluta, quolibet animo vel intentione commissam, uno verbo quocumque lege non puniatur actum materiale revelationis sub forma vel titulo *de transgressione* o *contumacia*, nunquam iudices vel tribunaia jure poterunt vigentem Codicis penalem sanctionem extendere praeter eas secreti revelationes, quae a medicis factae fuerint animo nocendi, injuriandi, vel infamiae notandi. Vel ipsemet insignis Clinicus Hospitella Parisiensis hanc indubitatam juris gallici doctrinam aperte professus est. *J'accorde un instant, inquit, que le médecin ne puisse tomber sous le coup de l'action correction-*

(*) *Leges leges, non Puniantur. Darius Aspinus quendam Ciceronem, Tractatus De Medicis secretis juris, Sect. III, apud EMM.*

(**) *Annuaire de M. J. J. Berri ad Leges Leges Parisi d. verb. d. apud.*

nella, per abuso de potestas, qu'il y aurait eu intention criminelle (*).

Ex eo porro quod in hypothesis medico imputari nequeat delictum revelati secreti, de quo agitur in art. 387 Cod. pen., ex defectu doli, seu intentionis criminosa, necessarie consequitur nec sponsam, neque ejus cognatos, qui medicum ad secreti revelationem impulerant, posse, vel investigaver, potius obnoxios dici. Huc enim locum sibi vindicat illud poenalis doctrinae axioma, ubi nullum est principale delictum, nec delictum accessorium concepì posse (*), aut clarius, ubi reus principalis non existat ex absoluto delicti defectu (nec jam ex ratione more subjectivi vel personali, aut causae potius ab extrin-

(*) Vede *Rapport per M. Curvo, Journal des connaissances* etc. § 2.

(*) Vld. Barrow, *Tratt. de' delitti medici*, § 143 Curvo, *Giorn. Med. pub. arch. Vi.* 9. §, art. 66. 9. 10. Morsini, *Questioni di dolo*, n. comples, Barzani, *Lezioni sur le med. pub.* pag. 110. Castrense-Rizzi, *Principi etc.* §. 487 segg. Rossi, *Tratt. de' delitti pub.* lib. 12, chap. XXXIV. Barzani, *Trattato de' delitti pub.* lib. 1. tit. IV, chap. 18. Castrense-Rizzi, *opra citata* § 488 segg. *Legge della medicina etc.* lib. 5, cap. 17-22. Gervasi, *Principi di dolo criminale*, lib. 1. cap. VII. Castagna, *Programmi del corso di dolo penale*, art. 3, cap. 3. art. 2. 9. Morsini, *Della Giurisprud.* Brescia, *Legge pen. compend.* II. 1816, 1817, 1818. Ruffini, *Trattato di dolo* etc. lib. 1. tit. 1. cap. 5. Tassinari, *Corso di dolo crim.* lib. V. chap. 2.

acca adjuvato), nec ullos delinquentes accessores excludi posse, neque precedentes, aut concomitantes, vel subsequentes juxta veteris scholærum adagium : *Socius delicti non delinquitar nisi auctore delicto*. Ipsæ namque rerum nature hæc possunt ullam esse accessorem aut participationem delicti, quod non existit. Quæ quidem sententia eo magis in nostra hypothesi tenenda, quæ ipsamet ratio, quæ delicti existentiam in medici persona prorsus excludit, eadem locum habeat respectu ipsius vel cognatorum, qui revelationis participes fuerunt: deest namque in omnibus dolus, non intentio et animus nocendi vel injuriandi, et vel magis in his quorum interest, quippe qui suæ vel eorum conservationi, familiæ bono, prolique felicitati consulere student. Quare ut medicus, qui arcanum revelat, non constituit in sanctionem d. art. 587 cum principalis delinquens, Ita quoque in eum non constituit velut instigatores aut rei accessores illi quorum interest, qui medicum impulerunt ad vitiæ matrimonii rehabilitationem manifestanda. At vero ex eo quod in questionis nostræ hypothesei judicium correctivum effugiat, an ne existimamus nec ipsam civili tueri actione de eo quod interest erga sanam clientem, cuius matrimonium fuit impeditum ob secreti revelationem?

Nullo modo. Vel ipsi juris naturalis scriptores jussu animadvertunt non recte ac necessario inferri a defectu delicti ad indemnitatis liberationem, vel, ut jurisperiti loqui amant, ab actione poenali ad actionem civilem (*). Qua in re mihi laudandum esse censeo dum video laudatam medicum Caffè in eandem venisse sententiam. In equidem, remoto poenali judicio et criminosa intentionis defectum, subdit: mais alors il n'échappera pas toujours à l'action civile dirigée par le client, par la partie lésée dans ses intérêts, dans ses espérances: alors s'élèveront des questions délicates et douteuses sur le mobile du médecin, qui sera poursuivi conformément aux articles 1382 et 1383 du Code Napoléon (art. 1151, 1152 Cod. civ. Ital.), qui prescrivent la réparation du dommage causé, même par imprudence ou par négligence ».

Léont hic nobis tanquam hoc in re humanum tam arde connexa cum thesauris medicinae civilis, quod proo manibus est: clinici noster pro re nata summo tantum digito arguendum

(*) De Jussieu, *Droit naturel* part. 2, § 173 *Etiam*, *Expositio juris naturalis*, § 354, *Ferrugine*, *Leoni* *de regulis juris*, *Pinzano*, *Introduzione al dir. naturale* p. 18, *Boissier*, *Fondem. del dir. nat.*, tom. 1, lib. 1, cap. 2, art. 11.

attingit, quod sane nobis iuriconsultis est diligentius evolvendum. Inque omnino veram pertinet sententiam, qua asseritur in hypothese medicum erga clientem ad id quod interest civili actione teneri, non item poenali in conspectu Codicis criminalis. Civilis ad indemnitatem obligatio ex proprio iure forte dimanare potest bene quidem ab altero sejuncto, ex quo poenalis obligatio proficiscitur. Haec quippe recte manat ex delicto; delictum autem dolus requirit. Porro contingere potest ut dolus absit a facto, quod alteri damnum infert: sed fieri etiam potest, remoto quoque dolo, aliquam agentis culpam in facto superesse. Si ita res cesserit, profecto casus erit, quo simul quis de delicto argui non possit, nec poenae sit obnoxius, et tamen civiliter teneatur ex mera imprudentia, negligentia vel culpa, ideoque debeat hanc indemnitatem praestare. Ita enim fiet quod propositum quaesitionem ut medicus, qui vitium matrimonii retributorium detexerit in quorum interest, rone delicti non sit in conspectu art. 587 Cod. poen. ex defectu doli et intentionis criminosa, sed delicto quoque sublato, simplex culpa superet, nempe medici inconsideratio et impudentem secretum revelantis contra officium medicae professionis. Porro sufficit conditio facti vel mere

culpa commissam est, ad damnum reparandum. Unusquisque debet providere damno suo, quod altitudine sui doli, verum etiam sua negligentia vel imprudentia (¹). Hic nulla profecto distinctio fit, an factum sit positivum (culpa in committendo), an vero negativum (culpa in omittendo) vel utrum damnum illatum sit physicum et materiale, an dantem stare, dummodo factum sit objective illicitum, et subjective imputabile, et uno verbo, modo culpa adhi fuerit, cui nullum jus erat id agendi, nulloque magis si officium ei incumberet sive facto obstitendi, illudque pueris consulto animo, et libera voluntate. Posthac non amplius investigandum de animo et intentione agendi, an secundi proposito id fecerit vel non. Ad questionem indemnitate sui est culpa, vel negligentia, vel imprudentia; et culpa tota per se posita est in violatione officii, non quidem dantem stare, bene vero iudicari, quod namque ex legibus civilis, aut conventionibus pendat (²).

(¹) *Ordon. Coll. Episcoporum*, art. 1202, 1203 — *Col. Novissima*, art. 1.10 — *Col. de vic. Instrum.* § 1193, 1202, 1203, 1212 — *Col. ora. Italica*, art. 1124, 1145. Quod alios legum Collum totum videtur *Bar-Jona*, *Commentar. de Coll. etc.*

(²) *Ordin. Tourn.*, *Deu. civil. tom. II, §. 47*, *Revue, Repert. v. Jure*, *Revue*, *Chanc. de dev. tom. 200*, 2. 145, 146.

Harum porro principiorum leg'ca applicatio recta via ad Causæ conclusionem perducit. Esto quod medicus potestitibus his, quarum interest, vitium matrimonii restitutorium, non eo fuerit animo comparatus ut vitam clientem probeo vel infamia notaret; id demum removeret duritaret tollitque dolum, atque hinc posuimus actionem excludit profectorem ex delicto, de quo in art. 587 Cod. Pen. At vero laro quoque sublata, civilis actio superest. Namque unus enim non medicum arguit culpas, inperitiam, aut quasi-delicti, quod clienti obfuit, peperitque iacturam. Cunctas hic occurrunt conditiones civilis actionis: culpa in prima adest; quoniam factum positum *causa* (*revelatio*) sponte admissum contra legem officii (*secretatus*), et quidem officii non more moralis ethici, atque vero *juridici*, quod lege, natura ipsa professione, expressa vel tacita conventiono felicitas, ac plerumque locus

Formes, *Des obligations*, Sect. 3. *Tratado de los deberes*, comp. tom 2. de L. F. S. chap. IV. *Exposition*, *Traité d'hygiène des*, tom 2. N. 1024, *Trat. de med.*, *Des obligations des quasi delicta*, *Exposition*, *Traité de la responsabilité*, tom 1. *Guarant-Résumé*, *Théorie du del. pte. chap. VII*, sect. 3. *Manuel*, *Explication du Code Napol.* art. 1382, 1383, *Revue*, *Exposition*, *Responsabilité* chap. 2 *Revue de Vallas* *et de la responsabilité*, N. 6 *Revue*, *Programme de cours de droit civil*, liv. 2. tit. 4, chap. 2. N. 474, 475

solentur Hippocraticis juramentis impositum est. Deventum namque subest: siquidem ob vitæ reſtitutionis revelationem conjugata ſunt impedimenta: quæ ex re plura damna clienti inferuntur: primum morale damnum, propter horum ſui animi afflictionem, propter dolorem et ignorantiam publicam ex noſſia ſecreti morbi in vulgus propagata emanantem: tam quoque paſſura ſubeſt pecuniaria ob factos ſumptus æqueſtantem augentem occasione conjugii, vel ſpæ nuptialium incrementum omnino deceptum (*). Brevis, hæc culpa in revelatione ſecreti; culpam conſiſtitur damnum quod necceſſarios et proximæ revelationis effectus: inde jura elementæ civili actioni ad offendiſſimam horum fieri oportere juxta præſcripta naturalis et poſitivæ juris fundamenta. Nec quipiam conſueſcit huic civili actioni ſeſe effluſum excuſare poſſe ſuæ culpæ levitatem excuſpionem, vel poſſibilitatem propter humanæ animi intentionem, quam ſibi revelatione morbi propoſuit, quod inconsideratam ſui offici violationem excuſare queat. Nec nos latet Preſidibus, aliisquo inſignis notæ juræconſultis doctriſſimæ nominibus hodie generatim levis culpæ nomine tueri,

(*) Vidi. *Græci. Poſt. legibus, del. decem et del. intelligibilitate.*
It. *lib. 1, cap. 1 § 1. lib. 2.*

utique distinetur de culpa lata seu gravi, aut media, nec oportere confundi quod ratione probari, et illud quod accusari nequit: culpam omnem, eo ipso quod culpa sit, justam effici ratione nunquam posse; ac si levissima fuerit excusatione esse dignam, quandoquidem nefas sit humanam imbecillitatem, fragilitatemque in accusationem adducere judicarium (*).

Quantisvis profla doctrinam istam sententiandam esse censeamus (licetque interim sub iudice relinquere jurem), necne profecto dubitabit quin ea ad propriam questionem accommodari nullo modo possit. Ipsa namque principio pro certo ponit agi de culpa levissima. Porro ejusmodi existimari nequit medici culpa, qui sacrosi fidem frogi, causam peribens proximam ac necessariam tot damnis ex revelatione manuscriptorum quae superius ostendimus. At vero vel pro certo habeamus tantisper levem, quinimo levissimam esse civis culpam revelantis; hoc solum illa doctrina revocari non potest: quippe quae lectum habeat distinetur in sua obligationem figuris, quae ex causa ficta, nimirum ex contractibus, vel quae contractibus oriuntur. Etenim vero ipse Proudhon, ejusque assecutus illam juris

(*) Proudhon, *Traité de l'usurpation* etc., 2. 1342, 1343.

doctrinam evolvant dum articulum 1137 Cod. Nap. commentatur, qui subijcit Titolo *Des effets des obligations conventionnelles*, sub quo rursus legislator statuit generalia principia circa obligationes, quae ex contractibus vel quasi proficiuntur. At eandem doctrinam porrigi coepit ad obligationes, quae ex causa illicita gignuntur, nempe ex delictis vel quasi, quem in eam rem referendi sunt art. 1151, 1152 Cod. civ. Ital. (art. 1382, 1383 Cod. Napol.), ut ex ipsorum rubrica liquet, sub qua positi sunt. Horum articulorum contextus literalis omnem requirit distinctionem inter varias culpas species, quibus alteri jactura quolibet tituli sit. *Quelques fois l'homme se trompe*, dicitur legislator inquit, *vel négligence ou imprudence commettent*. Sufficit ergo quod damnum ex facto culpabili oriatur, vel mera negligentia imprudenter commisso, ut quis ad praestandam indemnitatem jure obligetur, quia licet absolutioris vel exactioris causae convincendi ope subtilem distinctionem, quae lege ipsa penitus repellatur. Ipsiomet Proudhon duplicem regulam perspicue tradit circa indemnitatis obligationem, alteram quoad culpas debitoris ex contractu, alteram quoad delicta vel quasi delicta. Qui delictum committit, in omnia damna ex eo consequentia

praestare tenetur, quia res illicitam et flagitiosam facere voluit: tunc sane in quaestionem adduci solet, an ipse culpa levis admiserit, siquidem nocendi propositum habuit, atque delicti facie laet, ut in culpa, vel cum Romani jurisconsulti loquuntur, obligatur ex peccato (1). Et quum agitur de quasi-delicto, utri illi rei culpa sit, quaestio agens damni inferendi animo comparata non fieri, nihil tamen minus hoc culpa genus aliis culpa videturis occasione contractas admittis consequari omnino non potest, quippe quod proprium ac peculiariter habeat characterem. Est enim semper culpa gravis, si res recta petere velintus vix, quandoquidem factum, quod damnum parit, per se ipsum illicitum est: agens rei illicitae operum delicti. Haec igitur culpa est necessario plus minuse gravis censenda: lex enim, quae quidpiam fieri velit, eo ipso satis superque agentem monet de petura, quae alteri necessario inferri debeat.

Universa haec doctrina ex Jure Romano, velut ex fonte, derivata est: ita sane jura illud supponit novum ac luculentum nostri) thesauri argumentum. Lex Aquilia Romanorum characteris dantes de jure datus, et hanc actionem

(1) L. 20, pr. §. 1. ff. de Obligacionibus et Actionibus

Porro hinc jure romani et codicis civilis principis in unum compatis, habita ratione revelandis vitiis matrimonii reddituritori a clinico factae ita quorum interest, hinc tria corollaria sequuntur:

I. Revelatio vitiis reddituritori matrimonii in hypothesi a medico facta, etiam sine proposito nocendi, est quasi-delictum:

II. Medici vitium ejusmodi patefactione, quovis subinnotetur actioni poenali juxta legem hactenus vigentem, esse tamen eximere nequit iudicio civili ad indemnitatem erga laesam clientem:

III. Civilis haec Medici obligatio nec coarctat, neque extenuatur propter quancunque auctoritatem culpae levitatem, neque hac accomodari possunt sub eo respectu juris regulae circa indemnitatem praestandam ob culpam in conventionibus commissam. Ceterum hujus loci non

magis ex proposita Medici quatuor colligenda est, qui explicationem est. Recenset inter vulgares poenas, quae Leges Aequales nomine laesae debent, occurrentes culpae revelandae, explicationem, vel explicationem Medici ad laesam auctorem poenae, et sic accipit, vel propriam indemnitatem debent II 1, 7 (non de Leg. Aequil. I 7 in fin. I 8 pr. I 13, II, vel. Vitulae doctrinae et explicationem poenae de Poena Praestandae poenae apud Imperatorem Gallicum Crimen Delictorum in rebus Medici Tenentur. Nony. De. ror. Dispensatione, Planchon etc. tom 9, pag. 417

eius de extensione civilis actionis disceptare, qui modum erga officium tenet. Quatenus indemnitate praestationes hujusmodi actionis finitas et velut arbitra contineantur, nec jura civilis disputatio est, quae sane Medicinas Forenses propositae investigationis terminos egreditur.

Illiusque hanc locoque expendimus alteram ex duabus quaestionibus, quae supra proposuimus circa actionem poenalem atque civilem, cui Medicus sit obnoxius propter vitia matrimonii relictoria ab eo revelata illis quorum interest. Refleximus poenalem actionem in conspectu nostri et Gallici Codicis criminalis, qui eas tantum revelationes poena persequuntur, quae dolus factae sint, animo videlicet nocendi, laedendi, et notandi. Aut actionem civilem ad damni reparationem admittimus propter Medici culpam. Poro haec culpae notio, summet vi, hanc ideam involvit, quod Medicus videt officium secreti etiam tum quum absque doloso consilio detegit vitia matrimonii relictoria ha quorum interest. Ea cetero altera quaestio, quae notis superest excitanda.

Qua in re plura non haeremus, quae nos vertuntur. Et contra eodem doctrinae Medice Sabaudici in affirmantem hanc sententiam, et pro secreto respondemus. In primis enim et

multa et gravissima argumenta, quibus videtur Medicorum secretum, quaque nos late exposuimus in Tractatu *De Secretis Medici*, huc logice necessitate vi accomodantur ad postulata nostrae quædam hypothesis. Quoties namque characteres omnes ac conditiones secreti medico professionis concurrant, quas in eodem tractatu evolvimus, autem conditio seu qualitas subjective dependenti secretum recipienda ratione ministerii vel professionis, — arcessi fides assumenda vel expresso pacto, vel tacito et præscripto ex rei ipsius natura, — tum natura facti, vel arcessi, cujus evulgatio physicon vel moralem injuriam clienti afferre valeat quoad propria jura, aut legitimos affectus, honorisquæ utilitates, quædam, inquam, omnes hæc conditiones conveniant, nulla ratione possumus in quibusdam casibus secreti officium admittere, in aliis requere. Ars quippe logica juris, morumque philosophia, una individuumque est, critque semper: positis semel conditionibus ac proprietatibus alienis officii essentiam constituantibus, non potest non gigni et evadere officium illud in cunctis factis hypothesis: poterit eundem objectum facti materiale manuari atque variare; aut modus fidei ratio moralis et juridica una et perpetua manet in ævum immota.

Sit morbus secretus, puta, venereus, sive de-
betum, et vulnera in rena, aut singulæ ceru-
mice, vel laceratione infecta, sit etiam vilium
quodpiam matrimonii reabilitatio, fuge mar-
italis struximus, vel generandi impotentiam,
quæ omnia clinice agnoverit sicut ætem exor-
rens, et ætem fiducia; qua fronte, quare potius
jure, nunc ago, asserti potest Medicum in una
magis quam in altera fide specie ad secreti
fidem obstruigi, et in singulis modo recensitis
hypothesibus omnes concurrunt secreti medici
characteres, si eadem prorsus ratio valet, si una
perpetua est professionalis natura? Numquid vili
reabilitati revelatio clienti non est, qui in
vulgas, puta, ut monarchis, circumfertur, et
generandi impot, adeo omni conjugii ego ex-
cludit, deducere et infamia apud publicum existi-
mationem notatur, amittere ore derisus aliquo
contemptus, ac veluti vulgi fabula factus?
Æterna legione veritas incorrumpibilis est; vic
posito agnoscere principis, vel contra consuetudin
admittantur necesse est: secreti medici fides aut
semper invisibilis est, aut nunquam. Medici,
cujus cordi ut religiosi officiarum sunt profes-
sionis observantia, nunquam non sublebat omni
Castro

*Et quicquid vultis committere est fide et iudicio
Quærit ut paretur vobis fide omnia.*

De causa non servata Secreti jure servata.

Caroli, et factum ut non quis Imperatoris P.

Capitulum III. et Capitulum

Nec quisquam existimet quoties agitur de matrimonii causa, aliquam afferri posse peculiaris rationem ex objecto vel subiecto positam, ob quam Medici minime teneantur secreti fidem diligenter sanctoque servare. Vis ne ad supremam salutis publicae legem configere, ne matrimonium villo reabilitatis affectu contrahantur, nec tantam perfidiam perniciem universae societati? At vero quoniam agitur de criminibus, praesertim gravissimis, de conjuratione, fraude, de seditione adversum populi libertatem (nec jam de tyrannorum utilitatibus loquimur), de homicidio, aut veneficio, nunc militat eadem ratio publicae utilitatis, ordinisque civis, videlicet delictorum coercitio? Doctor clinicus Mehl, qui cruri Booth insensendo, aliorum ex sceleratissimis miserrandi Lincolnis scorta agnovit, vel paucis temporis secreti demonstrationem protulisset, si publicae utilitatis nomine ad eum se districtum

(P) Imperatoris erat secreti fides, quoniam Imperator scilicet. Ubi consideramus, quod talis affectus, saltem non videtur, et aliter non foret. Notandum P. Imperatoris lib. 15. De Civ. Dei, cap. 6.

hos perscrutari exploratūque habuerit? Quo
 gravior publico effundita ratio ad pericula
 flagitia excogitari potest quam ea, quae civis
 abstringit ad testimonium in iudicio ferendum,
 a quo criminis probatio pendet, ejusque vindicta
 Tamēn nocet omnes ob secreti legem medicam
 non teneri ad dicendam testimoniam de delicto,
 quod ipse cognovit ratione sua ministerii, eis vel
 eorum testimonium sola potestati criminis probabile
 foret, illoque licet accusatus ex aliarum presta-
 tionum defectu sacri poena solutus esset dimis-
 tendus. Quinque melius a testimonio ferenda,
 verum etiam ab iurarchico officio referendi
 delicti ad auctoritatem judicariam concessi cul-
 torum populi Codices medicos evincunt,
 atque ita ex juris philosophia apud nos struē-
 da esse propugnant recentiora plerique. Quid
 quod? An quāquam Rei publicae utilis esse
 potest quoniam nos hostis patriae petri, eoque
 pagorum impotem reddere? Si hostis ille de-
 ventis pugnis conficta vulnera passus, acie
 in ablitum passimque refugium concesserit, et
 nostris medici subsidium petierit, an medicus
 hic, jam melius facta, objectivum delationis
 officio sum prodesse poterit, et vincitum, cum belli
 captivum, autem in potestatem tradere? Quo-
 usque tandem utilitatibus ac bono rei publicae

vel privatae abutemur, atque officia ethico-juridica utilitatis trahere aestimabimus? Juris philosophiae aeterna vox clamat: *Implentur officia, Justitia fiat, pereat Mundus!*

Ad haec assensu habere quoque juveni propter secreti revelationem plerumque alias suppetere rationes ad publicae valetudinis prosperitatem, sobolisque bonum consequendum. Nobilissima sane cura, hancquaenam diffunditur, cuius Medici student, totaque pectore in dies incumbunt ad meliorem hominum stirpem efficiendam; sed id tandem aliquando persuasum nobis sit Medicinae artis, hygienae, integritatis bonoque vitae progressus longe amplius quam proditorius medicorum revelationes prodere ad genus humanum melius reddendum; vel donec ad optatos quosdam progressus perveniamus, periculis conjugia vitio redhibitorio laborantium impediri optidem poterit medicorum extraneorum consilio quàm penitus culcularis clinici conscientia misere torquentur, ut infra dicemus.

Nisi quod plerisque scriptoribus placuisse videmus ad honestandam, vel saltem excusandam vitii redhibitori revelationem, ad intentionem Medici laude et commendatione dignam configere. Franciscus Carrara, sapientissimus collega noster in hoc celebri Piarum Athenaeo,

quantum non toto pectore collatus tunc obis
quam ab ejus sententiis negro discedimus, in
hujusmodi scholae opinionem pedibus ivit. Io fui
più d'una volta consultato, ipse scribit, su tale
emergente da rispettabili professori dell' arte
medica, la contesa de' quali titolava fra
il dovere professionale del segreto e il dovere
cristiano d'inspire la razza di una creatu-
ra; e francamente dirò che sempre risposi non
poterai mai mantenere il precetto della legge
umana a dispetto della legge morale; e non
potrai mai la legge punitiva estendere a col-
pire un atto di umanità crepato a buon fine⁽¹⁾.
Voleamenter ubi debet a tanto jurisconsulto
dissentire? Plene hanc doctrinam libenter nostrum
calculus adpersionis si ad remotionem poenalis
legis sanctionem universa quaestio obreueretur:
aliquidem jam superius demonstravimus sanctionem
illam non posse accommodari ad accetti re-
velationes, de quibus agimus, ob defectum delicti
intentionis injuriandi atque laedendi. At vero
non cum esse clarissimi jurisconsulti sententiam
explorata res est. Ipse enim, juxta sane scholae
systema, consueti haud sufficere defectum doli, cui
propositi nocendi ut legis sanctione excludatur, ni

(1) *Preghiere del Clero del diritto penale* (Parigi 1842) § 1815.

quoque censuram omnes imprudentiae aut levitatis defectus; quandoquidem amplius Rauterli sententiam (quae tamen in Gallia jam fuit unanimi jurisconsultorum suffragio expressa, et praesertim a Pacitorio apud nostratos ⁽¹⁾) mordicus tenet verum *revelari secreti* concipi absque dolo, etque essentiam in uno revelandi animo omnino positam esse vel sine accendi proposito, quoniam medicum secretum profectus non eo sit animo comparatus ut suam clientem dehonestare velit, sed plerumque levitate imprudentiave moveatur: atque inde colligi verum hujusmodi potius quam *delictum*, *transgressionem* (contraventionem) esse appellandum, atque idcirco nil culpae parvisimam referre, quippe culpa per se ipsa totam hujusce tituli essentiam constituit ⁽²⁾. Hinc sponte liquet Collegam nostrum haudquaquam confugere ad bonum Medici finem in revelando vizio matrimonii redhibitorio, ut dolum duntaxat removeat, legemque poenam excludat, quippe quae juxta sui systematicae formam dolum minime requirit; bene quidem ut actus honestatem justitiamque demonstraret, adeo ut nec aliqua secreti violatio conciperetur, nec

(1) *Gallo juris Paciorii Illustrat.* tit. 112.

(2) *Programme del Cours etc.* §§. 315 seqq. §§. 1110, 1111.

ullum possit esse delictum ubi factum per se ipsum licitum honestumque sit. Quod vel ex eo luculenter patet quod ipsemet affirmet medicum in hypothesis revelationem christianismum adimplere officium valuisse a capite sanarii humani propagandas, illaque legem naturalem observare; atque officii implementum, legisque naturalis observantia necessario arguant moralem actus bonitatem atque justitiam. Ita sane quaestio obvertit ad fines officii secreti medicinae professionis, et intra terminos morum socialium comprehensa, doctissimo Collegae nostro plane respondere requiritur.

In mentem tandem revocamus sanctissima morum jurisque philosophiae praecepta. Finit et propositum agenda non est nisi actionis terminus et meta: agenda porro intento nihil est aliud nisi directio saae voluntatis ad terminum illum. Jamvero finis per se nunc universum actus integritatem aeternam constituit; atque agentis voluntas in illum terminum ferri potest pluribus modis, cetero diversis ad metam itineribus, qui sane nulli non semper liciti, nec morum legibus conveniunt. Jamdu communis et vulgatilina Ethices schola edocet, honestatem justitiamque caritatemque aeterna tribus conditionibus, velut elementis, constare; obiectis nampe

actionis, *sive* agentis, ejusdemque actus ad-
jectis vel circumstantiis. Hæc profecto sunt
principia, seu fontes moralitatis actionum huma-
norum. Si vel una ex elementis hæc malum
fuerit, et tota actio mala erit; coram tamen
aliterum bonum esse potest quin actio tota sit
bona atque honesta. Cuius integritas actus
bonitatem moralem constituit; et ut scholarum
formula utamur, *Bonus est ex integra causa,*
malum autem ex quacunque defectu (*). Juxta
incommoda hæc Ethicæ degeneria, melioris
actus juris-philosophi recentiores docent, jura non
posse aestimari vel metiri ex uno conceptu per-
sonalis activitatis, quæ ad finem consequendi
boni perveniat (**). Et valuti quidam hujusce
doctrinæ derivatione, qui de politico philoso-
phia scribere jurem monstrat Gentium et Ci-
vilitatem jura non ex more sine conservatione
rei publicæ esse ducitenda, adeo ut omnia,
quæ quavis modo ad rempublicam tuendam et
conservandam valent, eo ipso jura et honesta.

(*) *Gentius, De civitate lib. 1, Paragraphus, Elementi di filosofia,*
vol. 4, ff. 3. col. 11, cap. 3, vol. 7, *Reinero, Filosofia della Morale,*
instituto della Giustizia.

(**) *Reinero, Filosofia del diritto, tom. 1, Del principio della*
derivazione di diritto, cap. 2, art. 1.

sini existimatis: quandoquidem non omnes modi
 ac rationes conservationis bonae honestaeque
 sunt (1). Hinc veterum illam machinellistarum
 paradoxum « *Il faut gâterifier le succès* »
 aetatis recentioris civitas jam ab illo expluit.
 Hinc quoque factum est ut tritam vulgi sermonem
 proverbium, naturam vel delictum et rectitudinem
 finis bonum justitiamque fieri nullo modo possit.
 Quid namque interest si tu mihi pecuniam surri-
 pias ut ego subveniam? Item quid, quoniam,
 interest si medicus sui clientis morbum secretum
 sponse, quaeve cognatis detegat humano consi-
 lio, futuri damni propalandi? Forte tibi hoc
 existimabit a severis honestatis regulis paul-
 lisper discordare ut tantae utilitati deserviat?
 Atqui in talibus rebus, is inquit cum Tulli
 adversario, aliud utile interdum, aliud honestum
 videri solet? Falso, disertissimus Cicero res-
 pondit: nam eadem utilitas, quae honestas est
 regula... Qui hoc non perviderit, ab hoc nulla
 fructus spernit, nullam lucram. Sic enim cogitari
 est istae quidem honestatis, verum hoc expe-
 dit; res a natura copulatas audetis errore divel-
 lere; qui bonus est fraudum, maleficorum, scelo-

(1) Bentham, *Principles del droit*, tom. II, lib. 4, p. 325, not. 1.
 P. 1, cap. 6, art. 1. *Les devoirs est d'un genre*, lib. 3, cap. 12.

rata censura (*). Actus moralitas habet in se ipsa intrinsicam sui rationem. Malum perpetrat malum erit, quavis fiat ut sequatur bonum. Ideo mala non sunt facienda ut eveniant bona. Medicus igitur, prius quam artem suam detegat, non debet ante dispicere an ipse id agat bene vel male animi proposito, sed utique an sit aliquod officium, quod is implere teneatur. Si hoc officium existeret, clinici conscientia non debet profecto momento temporis ancepse haerere ad sententiam proferendam: quidquid inde contingerit, quidquid ex ejus reticentia criticum sequatur, clinicus religioso cultu secreti officium implebit: quodcumque bonum, quancumque utilitas ex secreti revelatione eveniat, non ideo artis fidem frangat. Mercator non est ante mercatoris utilitatem oculus: et avara officiorum justitia humanitati propollet, et benignis scribis procul habio preponderanti.

Opportuno sane loco Doctor Caffo venerandum jurajurandi Hippocratis[†] formulae memoribus. Adhuc ea sponso solenniter, usitato more, apud plerasque gentes locum habet. Porro si penes quem medicos haurire insignibus decoratum in studio Montis Pisaniani, quo illud Hippocratis

(*) Cuius, *De agilis*, lib. III, cap. XXII

Blasius Pascal horrendo fulmine perculit, exorcizando perjurio medicinam solvere nullo modo posset, ne quidem sententia suis artibus necesse restrictionem alicuius atque insolentia. An vero quicquam hac nostra aetate iurijurandi sanctionem minori religione quam apud Ethnicos sapientes ausit sustinere? De qua perbellis Cicero scriptum nullum vinculum ad adstringendam fidem iurijurando majores actus esse valuerunt. Id indicant leges in XII tabulis, indicant sacrae leges, indicant foedera, quibus etiam cum hoste devincitur fides, indicant nationes antiquasqueque Censorum, qui nulla de re diligentius, quam de iurijurando judicabant (*). Aut quanti refert, serbo, si solemnitas illa Hippocratici iuramenti stipulatio non praestetur ubique gentium? adeo ipsius naturae medicinae professionis iusita atque incerta via fuit, ut supervacuum putaretur exprimere verbo quod re ipsa continebatur.

Aut vero diligentius ac penitius quaedam consideratio rem omnem conficiet. Supremis finis, laudisque dignissimus, quem sibi advocare contentino patroni propositum habent, impedimenti videlicet matrimonia tantum universae societati

(*) De officiis, lib. I, cap. 22, 23.

aliterum necesse, consuepi profecto potest quia Medicus familiaris ad secreti revelationem compellatur. Quod namque vetat ne confugia, quae a quavis vitio exhibitorie affectis tentari possint, consilio extraneorum Medicorum impediantur? Hi profecto constituerent novum quoddam *juratorem* (*giurì*) Collegium, cuius esset de sponsorum bona malare valetudine iudicium ac veluti veredictum (*verdetto*) proferre. Nec existimamus medicos hocce celeberrimum omnino opus, et arduum conari. Num agitur de vitio ingesta, vel morbo, ut ajunt, haereditario? Et tunc in promptu his clinicis foret statere de re, quam quilibet sapie cura posset occupare iudicii aique argumentis vel lippis et tenebris notis. Varietur forte quidam morbus in praesens, quo sponsorum alter laboret? At tunc qua ratione vel fronte auctori potest morbum illum non posse medicorum extraneorum consultatione constare, sed distanti peritida seditionisque cubicularis Clinici revelatione?

Fatebimur enimvero ingenti nostri terribilitate: sed nullo prorsus modo intelligere possumus quare adversaria nostra accidant Medicos in consilium vocare seu expertos vel peritos iudicantes in causa cum civilibus tum penalis, vel apud Comitatus secretaria de hominis vita,

sunt Consilia Conscriptiois vel Revisionis militaris, et contra in causa nuptiarum juratorum Medicorum consilium respondere. Re enim vera si crimen *veneficii*, *procurati abortus*, aut *fœticipitii* cum Thesdi eleganter agunt, si crimen *infanticidii* aliaque id genus flagitia medicorum extraneorum consilio possunt in judiciis probari; si ad dirimendum hæreditarum successioneis controversiam haud censetur necessarium Medici familiaris consilium ut de fœtus vitalitate statuatur; si deum Comitatus securitatis, et conscriptionis militaris Consilia aut esse possunt Medici extranei judicium ad dirimendam vias probabilem definendam, vel collecti civis ad militiæ singulum idoneitatem servandam; cur quod ad matrimonia attinet, Medici familiaris consilium necesse requiritur ab adversariis, quos fore delectat sacra barbaries illius Clinici consuetudinis torquendas adversus sacrum et inviolabile suæ professionis officium, ut sponsi coramve cognati de morte ingenuo vel acquisito certiores fiant, quod equidem vel medici extranei facili parique ratione prestare possent? Illujace argumenti tanta vis atque auctoritas nobis esse videtur, ut si in disputatione ista laboraremus, eoque res adducta foret, ut extremo cunctis, variisque viribus esset eritandum, rem ad Triarios reducere diceremus.

Nisi quod insignis Galliae medicina, Pinellus adversus hanc institutionem, ut ajunt, *Jury Médical* sua tela offendere coepit. Atque illud in primis objicit quod ex hujusmodi systemate nulla boni eventus spes affligant. *Expletis*, is inquit, esse submittere vellet hanc inverecundae Medicorum pernicietatis investigationi? An non naturalis pudor valde repugnaret ad oculorum harum janitarum inspectionem provocare? Jam haec Pinelli argumento invicta responsa est, quod procul dubio ad hoc Medicorum consilium confugient quotquot sunt integrae ingenuaeque familiae, quarum interit etiam stirpem in deterius non raro, nec sterilescentis sanguine lapsas, tristissime progrediem facere, neve inter tot gravissimas morborum acrimoniae animam agere potius quam vivere. Nec una inter tot familias reperiri posset, quae vellet cautione haec utilitas parvi facere aut spernere, si consilii prudentia magis quam auri sacra fames, vel caeca avaritiae cupiditas, aut misera antiqui generis longae angustiae vanitas matrimonium inuando processerit; quandoquidem agitur de altero ex tot gravioribus vitae negotiis, quod unum est curam legitimam perpetuam ac inflexibilem, a quo civile societas praesertim stirpem perpetuitatem jure posci, *stirpem*,

inquam, quas posthabitis hinc cautionibus, quas jam ediximus, surtas tortas et lascivias conservari nullo modo possum.

Porro poter non incedit nisi obtata colorum ebacato et impudica corporis inspectio ducta contra duobus tantibus expertis omnino proportionem ad lasciviam coerceri denique investigatione, de qua loquimur, est semper ejusmodi, ut honestatis et pudicitiae fines non egrediatur. Ad haec, dives omnes, nemine dempto, propter consummationem nec adeo nobilem procul dubio nec utilem, Medicorum Consilio revisionis subijciuntur in militari delectis diligentissimum, modo omnino corpore, inspectio fit: nec aequo arduo rubere suffunditur, nec ullum hujusmodi investigationis patet. Profecto hic nostrum non est aggredi ad discorptandam de sententia, quam obiter hoc auctorit Doctor perillustria Caffo, nimirum longe praestantius fore si militum aetatem dare teneretur tantum valetudinari, qui peculiariter ac obligatorio regimine medico convalescentes, graviori utique sumpto Aerarii publicum securarent, iam in bello pari virtute praestarentur ac illi qui vicenti valetudine pollerent, eorumque interitus non adeo lachrymabilis aut exiliosus foret universae societati. Quidquid sit de moribus aetate nostrae constitutum, quantavis in dies fere singulis

quid calidiora gentes pacis amor succendatur, bellique nomina magis magisque ingravescent, quousque sit tandem ars bellica recens, quae praedia longo intervallo disiecta committantur, caedesque atque ruinae tormentorum bellicorum fulminibus magis quam militum pectore inferuntur, plene affirmare non audeamus. Illam Caeli sententiam extra omnem dubitationis aleam positam esse. Quodquid tamen sit, a diverticulo in viam redeuntes semper faciebimur rectae rationi censurae convenire, ut quod, salus populo, pro nobis sit, ubi de quibusdam militaribus civibus agitur, qui milites classemque suam, infocandas sterilisque vires ad generis conservationem augendas, faciendam quoque sit pro conjugis, ubi decies ac decies centena hominum milia numerantur, qui cum vitae conditionem excipiant ad propagandam scilicet humanum genus comparant. Nec ulla prorsus pacto intelligere nos falerur quare Medicorum juratorum Consilium (*Jury Medical*) magis adniti valent ad deligendum hominem firmissimo integroque valentissimis, qui belli certantibus quamplurimos homines interficere possit, quam ad illas sanitatem docendam, qui non vitam privare, sed inaequare futuram scholam debeat, populi quoque multitudinem augere numero, virtute, ac valetudine florentem.

Postremo, cunctis locis animadvertere liceat universam Medici secreti doctrinam, quam hucusque adhaerens Pinellum pro viribus propagavimus, antea componi cum ea sententia, omnium moralium philosophorum suffragio probatissima, quam nos ipsi expendimus, pluribusque argumentis firmavimus in nostro Tractatu *De Medici Secretis*, sect. 5, §§. 35-4-537, videlicet secreti legem censere, et imo revelationis officium urgere quodlibet damnum capient maius vel impendat, et is qui periculum secreto novit, possit, revelando, ab ejus capite illud propulsare. Sanctissima plane sententia, quam pertulit decuit summus Aquinatis doctor, atque ex ejusdem schola theologi omnes et morum magistri docerant: nos ipsi sacra illius cognitionis lege firmavimus qua Natura hominem omnem derivavit. Porro ejusmodi videtur esse Medici conditio in subiecta questione: is recte novit gravissimum damnum impendere alteri sponso ex conjugio, quod jam nunc est a suo cliente contrahendam secreto morbo laborante. Nihil tamen sedius atque sententiae facillime ad concordiam adducitur.

Moralis illa philosophiae doctrina pro certa positi hypothesei dantei necessaria, inevitabili, quod quispiam paratissimo animo alteri inferre minatur facto officio, laborante, ejusque se

Angustius: vel ipsemet *Agrippa* docet aperte agi de *Assensu* & morte injusta, vel calumniosa *liberando*. Tunc equidem is, qui hujusmodi damnum sibi inferre intendit, eo ipso quod nullum habet jus ad faciendi, si mihi tale propositum arcana fide committat, nec ipse jus acquirit erga me ut accusare silentio involvam, ne proinde nec ipse officium subeo, nec teneor ad secreti fidem servandam. Atque si ex revelatione secreti damnum aliquod orietur, ipse aegri illius necne nullo jure passum, quoniam, juxta explorata juris scientia, non is intelligitur damnum pati, qui suamet culpa id sensit. At ex adverso se res habet in proposito *Medici* quaestione. Eiusdem estis qui conjugium contrahere intendit, quamvis ipse mala valetudine laboret, non illicitum profecto non agit, injusta aut flagitiosa negotio certe non vacat: is offert jura suo, nullaque proinde injuria neminem afficit: agitur una quaestio valetudinis magis minore integrae, nec jura justitiae aut honestatis. Praeterea et illud est animadvertens dignissimum ad immensam utriusque hypothesis disparitatem magis demonstrandam, quod ea *Ethicorum* sententia totius locum habet, quoties contingat nullam omnino aliam suppetere rationem, qua alter, cui periculum instat, liberari queat, praeter unam secreti revelationem; si

contra perspicuo demonstravimus in subjecta Medici quaestione aliam sane praesto esse rationem impediendi conjugii, consilium nempe Medicorum extraneorum, juratorum vel expertorum manere veluti frangentium, excepto Clinico ocululari, tam propter officii Secreti sanctitatem, cum propter nobilissimam artis medicae dignitatem.

Post longam navigationem vela contrahamus. Systema a doctore Caffè propositum atqueque propagatum, instituendi Medicorum Concilium, vel, ut ajunt, *Jury Médical*, dampno Medico sponsorum valetudinario, ut de viâ matrimonii reddituario statuantur, censenda est sapientissima institutio, universarum cultiorum gentium legibus et moribus probanda: quippe-quae definiri jure merito potest perapta ac justissima compositione, et valde syncrética quâdam inter associationem medicae professionis officium, secreti legem, et Rei Publicae bonum, nec minus sacra civilis societatis jura. Ita sane civium singulorum, et universitatis politicae jura nequa lance penduntur, et arces coequantur. Hoc relictis semper sapientioris ac splendidioris doctrinae formulae, ad quam universa Morum et Juris Philosophia possit pervenire.

J. DE GRASSE.

Procheimurus prof. Puccinotti haec mihi
rescribat:

Stenobolus sig. Professore

31 ottobre, 83 da Firenze

*La lode dei lodati è un dolce bocconcino
che non si rifiuta mai. Non solo accingo, ma
la ringrazio cordialissimamente della sua
dedica, e mi auguro di poterla retribuire,
se io qualche nuova cosa ristaupai; benchè
la mia età me ne schiacci sempre la voglia.
Non c'era bisogno ch' Ella mi usasse anche
la cortesia di mandarmi copia della sua ele-
gantissima epistola prima di darla in luce.
Ma giacchè lo ha fatto, mi permetta che io
le dica un mio parere sulle ultime parole di
essa, cioè da quel postuma fino all'optima
medicus foransa. Sono due esagerazioni che
non posso aver credute; eppur ci scapite-
rassimo ambedue.*

*Ella però quante alla sua Epistola faccia
il pincer suo, ma dove la vorrei assolutamente
inimitabile sarebbe nel credermi*

con devotissimo e obbligatissimo

F. PUCCINOTTI.

L. 1, 50

